

EDITORIAL

SALUTACIO

Potser "Rogle Constanti Llobart de Cultura Valenciana" siga un nom massa gran per a una **associacio** tan menuda: unes quantes persones unides pel seu interes en la cultura valenciana; i unides tambe en la seua preocupacio per la complicada situacio actual, especialment dificil en lo que respecta a la llengua valenciana.

En orige no erem mes que una **colla d'amics** que, en acabar els cursos de cultura i llengua de Lo Rat Penat, continuarem reunint-nos per a ampliar els nostres coneiximents i compartir experiencies. Pero, a poc a poc, ha anat consolidant-se la relacio fins a constituir-nos llegalment com a associacio; en un nom que vol fer homenage a la **figura capital** de la Renaixença valenciana, un home posseïdor d'un esperit i una filosofia en els quals nos identifiquem especialment.

La nostra **presentacio** publica fon, per amabilitat de la Real Academia de Cultura Valenciana, en el seu Salo d'Actes, el passat 24 de maig.

Ans d'este formulisme, ya fea alguns anys que nos veniem reunint, i en eixe temps havíem comentat moltes voltes que era una llastima que, en molts dels actes als que acodiem, l'**assistencia** de public fora tan escassa. Aço succeïa inclus en conferencies que havien de tindre per força un innegable atractiu per al public en general, i no nomes per a les persones vinculades en el mon cultural valencianiste.

De fet, inclus nosatres, a pesar del nostre interes, havíem d'espavilar per a que no se nos passara per alt algun acte.

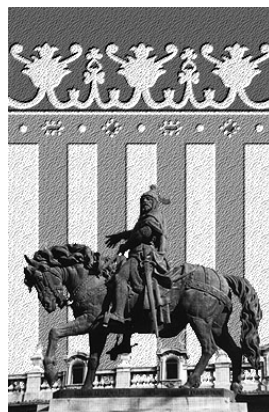
Trobavem, puix, a faltar un espai a on tota l'informacio estiguera **centralisada**. Esta inquietut, unida a la nostra voluntat de contribuir, en la mida de les nostres possibilitats, al moviment cultural valencianiste, nos donà l'idea de publicar una fulla a on arregar **mensualment** tota eixa informacio.

En l'intencio de donar un poquet de substancia a lo que, d'una atra manera,

haguera segut un desangelat llistat d'activitats, hem decidit afegir alguns articuls de **tematica valenciana**. En aço volem fer una chicoteta contribucio a la llabor de difusio que venen fent tantes atres entitats de mes relleu i tradicio.

A la fi el resultat es esta publicacio que te voste en les seues mans, el major valor de la qual, si en te algu, es la bona voluntat en que està feta.

Hem volgut que l'aparicio d'esta fulla informativa tinguera lloc el **mes d'Octubre**, el mes valencianiste per

excelencia, a pesar de la dificultat de posar en **marcha** qualsevol projecte nomes tornar de les vacances d'estiu, quan molts estan encara levant-se l'arena de les sabates.

Aço ha fet que no hajam tingut **o c a s i o** d'arregar l'informacio mes que d'uniques poques entitats; pero confiem poder contar en la col·laboracio del major numero possible **d'associacions valencianistes** per a ampliar el llistat al maxim en les succesives edicions.

Perque, encara que els mijos de comunicacio convencionals vullguen ignorar-lo, el **moviment valencianiste** està viu i actiu, i s'organisen infinitat d'actes a lo llarg de l'any.

I per a millor alcançar el nostre objectiu, esperem oferir pronte una **pagina web** a on se puga consultar l'informacio de forma mes extensa i actualisada.

Mentres tant, de forma provisional, poden contactar en nosatres a través del numero de telefon: 653 834 254

Res mes, ya saben que tenim una cita el proxim mes per a continuar fent junts valenciana.

PUBLICACIO EN
LLENGUA
VALENCIANA

LA CITA

El poble que guarda la seua historia i la seua llengua te la clau de la seua llibertat. Qui no les guarda, mampren el camí cap a la seua esclavitut.

J.J. Rousseau

SUMARI

- 1
- EDITORIAL: **SALUTACIO**
- 2
- LLISTAT: **ENTITATS CULTURALS VALENCIANISTES**
- BIOGRAFIA: **BREU DE CONSTANTI LLOMBART**
- **ANECBOTARI (1)**
- 3
- LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- FRUITES, VERDURES I HORTALICES (1): **PRESENTACIO.**
- RESENYA BIBLIOGRAFICA: **L'OBRA DELS PRIMERS VALENCIANISTES**
- 4
- PASSATEMPS (Resolent-lo no te faras ric, pero no pensaras en lo pobret que eres.)
- ENDEVINA: **LA LLEENDA DE LA FONT DE L'OR**

ACLARIMENT

Esta publicacio està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva, l'encarregat de la redaccio final de cada articul te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuacio de la seua preferencia. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosatres.

AVIS

Si algu fa fotocopies d'esta revista per a la seua difusio ha de saber que utilitzaré tots els mijos llegalment disponibles per a trobar-lo i donar-li les mes efusives gracies. (No s'ho prenguen a broma, som molt besucons.)

LLISTAT D'ENTITATS CULTURALS VALENCIANISTES

Posem ací les senyes de totes les entitats de les que teniem l'informació, i d'aquelles en les que hem pogut contactar per a demanar-los la seua col·laboració.

A partir del proper número posarem només la relació de les entitats (estes o unes altres en les que anem contactant) que organitzen alguna activitat, per a que vostres puguen ampliar l'informació dirigint-se directament ad elles.

ACCS (Assoc. Cult. Castell dels Sorells)

G.V. Comtes d'Albalat, 14. 46135 Albalat dels Sorells
Tel: 961 49 13 90

<http://es.geocities.com/diarielguarda>

ACJM (Assoc. Cult. Jovenil Mossarabia)

Apartat Correus 202. 03570 La Vila

<http://mossarabia.lavila.net>

Aellva (Assoc. d'Escriptors en Llengua Valenciana)

C/ Alt. 64. 46003 Valencia c.

www.aellva.org

ARACV (Amics de la RACV)

C/ Avellanés, 26. 46003 Valencia c.

Tel: 963 91 69 65

CCav (Colectiu Cavanilles)

colectiucavanilles@hotmail.com

CFull (Colectiu Lluís Fullana)

www.cfullana.org

CV (Cardona Vives)

C/ En mig, 23-9º-27ª. 12001 Castello

Tel. i Fax: 964 20 04 68

www.cardonavives.com

FCECRV (Federació Coordinadora d'Entitats Culturals del Regne de València)

www.galeon.com/fcecrv

GAV (Grup d'Acció Valencianista)

C/ Pintor Gisbert, 17 - baix. 46006 Valencia c.

Tel: 963 41 22 22 i 963 41 90 20

www.gav-valencianistes.com

GCITS (Grup Cultural Il·licita "Tónico Sansano")

C/ José Santos Orts, 4 - baix. 03204 Elig

www.galeon.com/grupculturalillicita

GDV (Grup de Dones Valencianes)

C/ Trinquet de Cavallers, 9. 46003 Valencia c.

Tel: 963 91 09 92

IEV (Institut d'Estudis Valencians)

iestvalencians@terra.es

LRA (Lo Regne en Acció)

Apartat Correus 13034. 46080 Valencia c.

Tel: 963 62 65 71

<http://loregne.cjav.org>

LRP (Lo Rat Penat)

C/Trinquet de Cavallers, 9. 46003 Valencia c.

Tel: 963 91 09 92

www.loratpenat.org

Lletra (Club Lletra)

www.oronella.com

Pilo (Assoc. Cult. El Pilo)

C/Fermin Galán i García Hdez, 34. 46100 Burjassot

Tel: 963 63 84 18

<http://usuarios.lycos.es/celedonio2>

PJV (Plataforma Jovenil Valencianista)

www.pjvalencianista.org

RACV (Real Academia de Cultura Valenciana)

C/Avellanés 26. 46003 Valencia c.

Tel 963 91 69 65 Fax: 963 91 56 94

www.racv.es

Revers (Revers). 46410 Sueca

www.revistarevers.com

Rogle (Rogle Constanti Llombart)

Tel. provisional: 653 834 254

TAT (Taula d'Autors Teatral) Valencia c.

www.tauladeautors.com

VACSV (València Cultural-Via Augusta i Camí de S. Vicent Martir) Valencia c.

viaaugusta_s_vte@wanadoo.es

BIOGRAFIA

Breu de Constanti Llombart

A.M.C.

Denominant-se l'associació a la que pertany esta publicació Rogle Constanti Llombart de Cultura Valenciana, no podem deixar passar el primer número sense fer, encara que fora mínim, un breu esbós de la vida del personatge del qual prenim el nom.

Fon figura capdavantera de la Renaixença Il·literaria valenciana, mampresa a la que se dedicà animos i decidit fins a aconseguir que despertara l'ànima dels valencians per l'estima a les coses de la terra i l'orgull per la seua Patria, per tot això se'l pot considerar precedent del pensament nacionalista valencià.

La frase que l'identifica i que encaçala la nostra publicació "Tot s'ho mereix València. Per a València tot.", no pot expressar millor quin era el sentiment que inspirava l'obra de Constanti Llombart per la seua terra, el Regne de València, i per tot lo que comporta ser valencià.

Constanti Llombart fon el seu donim que trià Carmel Navarro Llombart per a donar-se a conèixer en l'ambient cultural de la seua època. Naixque en la ciutat de València l'any 1848 en el si d'una família treballadora i d'origen molt humil.

Home bo, senzill, modest i treballador, a pesar de la falta de mijos econòmics no deixà de lluitar mai per la defensa i el conreu de la Cultura Valenciana en tots els

seus aspectes, especialment en el de la llengua a la que ajudà a eixir de la letargia i la postració que patia en aquells moments.

Resultat de l'entusiasme i fe que tenia en el redreçament de la cultura i la llengua valenciana, part de la seua obra la dedicà a la **revitalització de la llengua** dels valencians. Principalment hem de destacar la publicació en 1875 del **Calendari Llemosi** (almanac titulat Lo Rat Penat) i la fundació en 1878 de la Societat d'Amadors de les Glories Valencianes i son antic Realme, a la que li posaria el nom

de **Lo Rat Penat**

Tambe hem de senyalar la que potser siga la seua obra més coneguda: **Los fills de la morta-viva**, un repàs dels escriptors més destacats de la lliteratura en llengua valenciana. I un treball de formigueta: el **Diccionari Escrig-Llombart**.

En successives publicacions dedicarem més espai per a parlar amplement de tota la seua obra i trajectoria dins del món cultural valencià i les relacions en el republicanisme i la seua amistat en Vicent Blasco Ibàñez.

Mentres tant els proposem dos **lectures** per a conèixer millor ad este referent valencianista: la biografia que escriu J. L. León Roca, editada per Lo Rat Penat l'any 1988, i l'escripta pel discipul de Llombart, Ramon Andres Cabrelles, editada enguany per L'Oronella.

ANECDOTARI (I)

A.M.C.

¿CONEIXIEU QUE .. **Les Albaes** era un semanari valencià que fundà en Madrid el Mestre Serrano? El seu primer número se publicà el 15 de març de 1896.

La capçalera del diari era un dibuix d'Eugeni Tarín, en el que sis llauradors tocaven i cantaven **albaes** davant d'una barca, al fondo es veya el perfil de les torres d'una València relativament proxima. El periodich, portava com a subtítol "Semanari destarifat, llaucher de cás-cos y enemich d'estafes".

En quant a l'estructura de l'empresa, senyala: "Redaccio: no'n tenim. Direcció: no'n hià y Ofisines en cuan sevol Ministeri". Se venia a 5 centims de peseta l'eixemplar. Només se publicaren nou números d'este original semanari.

FRUITES, VERDURES I HORTALICES (I)

Presentacio F.B.U.

Al parlar de falles, fogueres de Sant Joan, Gayates; o de paella, salpicó d'anguiles, fideuà, arròs al forn, o en fesols i naps; flors, bandes de música, mascletaes, tiro i arraste, trinet; Penyó d'Ifach, Mongó, Penyagolosa; la Dama d'Elig, les Torres de Serrans, o de Quart, el Castell del Papa Luna; La Plana, L'Horta Nort, La Marina; Blasco Ibáñez, Chapí, Sorolla, Segrelles; Lo Rat Penat.... i tantes atres coses que no és menester nomenar per lo prolix, obviament, qualsevol valencià que es precie de ser-ho, sap sense lloc a dubte que nos estem referint ad algo evidentment genuí valencià. Ademés, ben conegut per la majoria.

Pero, com hauran llegit en la capçalera d'est articul, ací anem a tractar de quémenjar, sabrós i molt saludable per a la salut. També, en alguns casos com les taronges, tomaques (o tomates), arròs i alguns atres més, ben coneguts com a genuïns valencians i pels valencians. Pero molts atres, llamentablement, no tant. I és una llàstima, puix que en tenim un palmito ben ample en varietats, cantitats i en qualitat.

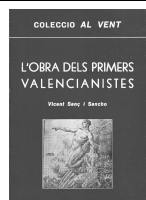
D'ells anem a tractar, de huí en avant, en est apartat. Farem un repàs exhaustiu de tots aquells productes que anirem elegint, donant explicacions lo més adequades possibles per a que, a poc a poc, les conegam algo millor que fins a huí.

RESENYA BIBLIOGRAFICA A.M.C.

Vicent Sanç i Sancho

L'obra dels primers valencianistes.

Coleccio Al Vent N°1. Lo Rat Penat, Valencia, 1983.
(93 pàgines)

El llibre situa al lector en la societat valenciana en les **primeries del segle XX**, describint el naiximent del valencianisme com a moviment social.

Una primera part fa referencia a l'**Acte d'Afirmacio Valencianista** celebrat l'any **1914**, acte que portà avant "Joventut Valencianista". Una de les seues conclusions era la publicacio d'un periodico "regionaliste", redactat en valencià, que donara a conèixer els nous **ideals revalencianisadors**. En resposta sorgi la publicacio del Semanari **Patria Nova**, a carrec d'un grup de membres de la mateixa "Joventut Valencianista". Dels fets i acontejiments que se desenrollen en l'ambient cultural i politic durant la seua edicio -març-agost 1915-. es de lo que tracta la segona part del llibre.

Obra aclaridora de quin era el marc social, cultural i politic, en que es mogue este primer valencianisme, quines foren les **persones** que l'espentaren, els **grups** i les associacions que l'encapçalaren, i quines les **dificultats** i els **desencontres** en que es trobaren estos grups en el mon politic i cultural de l'epoca, i que ajuda a explicar el perque ara, en l'actualitat, salvant les distancies, continuen donant-se eixos enfrontaments entre les diferents formes de vore i defendre lo que ve a denominar-se moviment valencianiste.

Molt interessant tambe de senyalar en esta narracio, i que dona lloc a la reflexio, es la **desaparicio de la nit al mati** de l'edicio del Semanari Patria Nova, fet del que tot son especulacions (pressions, falta de recursos economicos, etc), sense quedar clar quin fon el motiu que feu acallar esta veu precisament en un moment en que els valors valencianistes estaven en efervescencia.

ACTIVITATS CULTURALS OCTUBRE DE 2006

Com hem explicat en l'Editorial, este llistat no es exhaustiu; nomes apareixen les poques activitats de les que hem pogut arregar l'informacio.

Del **2 Oct** al **30 Nov**: Palau dels Scala. Diputacio de Valencia. Pça. de Manises, s/n. 46003 Valencia c.

EXPOSICIO: "El Crit de la Llengua Valenciana"
+info: **Diputacio de Valencia**

3 Oct (Dimarts) 20 h. Centre Cultural. C/ Dionisio Chanzá. Alcasser.

CONFERENCIA: Teresa Puerto: "Llengua valenciana i conquesta del Reyne"
+info: **CCav**

4 Oct (Dimecres) 20 h. Centre Cultural. C/ Dionisio Chanzá. Alcasser.

CONFERENCIA: Teresa Puerto: "Llengua valenciana ¿o dialecte barceloni?"
+info: **CCav**

5 Oct (Dijous) 20 h. Centre Cultural. C/ Dionisio Chanzá. Alcasser.

CONFERENCIA. Andreu Tintorer: "La Senyera: Bandera de tots. Proyeccio de 100 documents historics"
+info: **CCav**

6 Oct (Divendres) 18 h. Centre Cultural La Beneficencia. Salo Alfons el Magnanim. C/ Corona, 36. Valencia c.

PRESENTACIO DE LLIBRE: Es presenta la 3ª edicio del llibre El Crit de la Llengua de Mossen Josep Alminyana.
+info: **Diputacio de Valencia**

6 Oct (Divendres) 20:30 h. Centre Cultural. C/ Dionisio Chanzá. Alcasser.

INAUGURACIO DE L'EXPOSICIO: "La Senyera: La bandera de tots".
+info: **CCav**

9 D'OCTUBRE

DIA NACIONAL VALENCIÀ

A les 12 h, en la Plaça de l'Ajuntament de Valencia c.

BAIXADA DE LA REAL SENYERA I PROCESSO CIVICA

16 Oct (Dilluns) Seu de LRP

INICI DELS CURSOS de Llengua i Cultura Valencianes.

Oberta la matricula des de Setembre.
+info: **LRP**

21 i 28 Oct, i **4 i 11 Nov** (Dissabtes) Seu de LRP

CURS: Iniciacio a la Poesia Valenciana (Teoria i Practica).

+info: **LRP**

PASSATEMPS M.S.S.

Resol el següent acrostic a partir de les definicions. (La solució a peu de pàgina)

1. Mamífer carnívor semblant al gos.....	___P
2. Dispositiu o mecanisme que senyala el pas del temps.....	__E_____
3. Moviment polític italià, nacionalista i totalitari.....	___I___
4. Malla de fil, corda, etc., que serveix per a contindre o retindre coses.....	__X_____
5. Lloc a on se fan o venen pastissos i altres dolços.....	___C_____
6. Edifici a on se fan vendes per gros, particularment de grans.....	___A_____
7. Taula dotada d'una tarima en un forat al centre a on s'encaixa el braser.....	__T_____
8. Color de la fullaraca.....	__E__
9. Estat de l'atmosfera en relació a la temperatura, el vent, l'humitat.....	__R__
10. Mamífer cetaceu en la boca en forma de bec.....	___I
11. Ser fabulos, de gran estatura, freqüent en contes i faules.....	___A__

I RECORDA QUE...

El que treballa en una peixateria es diu **peixca-**
ter i el que es dedica a la
peixca, **peixcador**. Fixa't
be com s'escriuen i des-
cobriras com les dos pa-
rtales deriven del subs-
tantiu **peix**, i per tant les
dos mantenen l'arrel
"peix-".
Estos son els termes
correctes en llengua va-
lenciana.

ENDEVINA ¿SABRIES LOCALISAR EL LLOC? HO TENS FÀCIL, TE DONEM ALGUNES PISTES EN EL TEXT.**"La Llegenda morisca de la Font de l'Or"** A.M.C.

En les **rodalies** de la localitat de la que tractem sobreviuen històries molt estretament lligades al devindre del poble i a la vida diària de les seues gents.

Una d'elles tracta d'un naixement d'aigua, que se'l coneix en el nom de la Font de l'Or, i que supón un referent en la tradició cultural que mostra part de l'evolució del municipi a on es troba localitzat.

Esta font està **envoltada** de la màgia que li aporta una coneguda llegenda popular, que se retrotrau a l'època dels moros.

Sánchez Navarrete, l'antic **cronista** oficial, afirmava que en 1609 les terres de la font **pertanyien** a un morisc afectat per l'**orde** d'expulsió.

Aplegat el moment, el morisc es negà a abandonar les seues terres. Els delegats de justícia pensaren que la raó de la seua actitud era la **calitat** de l'aigua de la font. **Llavors**, quan l'antic propietari deixà la seua pro-

pietat, lo que passà fon que brollà una gran **quantitat** de monedes d'or que quedaren escampades pels camps.

Aixina es esta antiga història que dona nom a la Font de l'Or, la qual ha seguit reconstruïda en diferents ocasions sense arribar a **perdre** les característiques que l'identifiquen.

Esta font, l'aigua de la qual es coneguda per la seua gran **purea**, ha estat vinculada durant molt de temps a un ofici ja desaparegut, el dels "**aiguaders**" que se desplaçaven cap al sur, a València, per a vendre l'aigua pels seus carrers.

El canvi de les costums i els **modos** de vida dels seus habitants, no només ha comportat la desaparició dels "**aiguaders**", sino també la transformació d'una altra de les dedicacions

tradicionals: la construcció en pedra "en sec". Esta era una tècnica coneguda per molts veïns de la localitat i s'utilitzava per a construir sequies, bancals i murs de contenció.

A mes, esta tècnica s'usava antigament per a construir casetes per als camps de secà, les quals rebien la denominació de "cucos" o "cachirulos". Estes casetes se trobaven escampades per tot el terme, a l'igual que els forns, alçats a partir del mateix sistema.

Moltes d'estes construccions ya han desaparegut, i **permaneixen** només en el **recòrt** dels majors del poble i de les seues famílies.

¿Ya saps de quin poble parlem? Si necessites més informació te direm que una persona que radique en este poble viu als peus de la Serra Calderona. I ya t'hem dit el nom.

¿Encara no? Be, la solució a peu de pàgina.

GLOSSARI (paraula/ sinònims: definició)

A mes/ ademes/ també/ igualment: Adv. Afegit a lo dit. Per a mes dir.

Aiguader: Persona que te per ofici portar o vendre aigua.

Calitat/ classe/ condició: Propietat o conjunt de propietats inherents ad alguna cosa que permeten apreciar el seu valor.

Cantitat/ número: Porció d'una magnitud.

Cronista / historiador: Autor d'una crònica, persona que te per ofici escriure-les.

Envoltada, de envoltar: Cobrir un objecte per totes les seues parts, parcial o total-

ment. En el text en sentit figurat.

Llavors: Adv. En eixe moment, en aquell moment. Coloquialment se sol dir "entonces".

Modo/ estil / forma: Manera de ser. Aspecte que davant l'observador presenta una acció o un ser.

Orde/ precepte/ manament: Instrucció que se deu obeir, observar i executar

Perdre (o pedre)/ extraviar: Deixar de tindre o no trobar alguna cosa que se posseïa.

Permaneixen, de permaneixen/ conti-

nuar/ residir: Mantindre's en un mateix lloc, estat o calitat. Estar en un lloc a lo llarg de cert temps.

Pertanyien, de pertanyer/ correspondre: Circumstància o fet de formar part d'un conjunt, un grup, una comunitat, una institució, etc.

Purea/ inocència/ integritat: Calitat de pur, no tindre mescolança en una altra cosa.

Recòrt/ evocació: Imatge del passat que se te en la memòria.

Rodalía/ entorn: Terreny o conjunt de parages que rodegen un lloc o una població.

Solucions: PASSATEMPS: 1 LLOP. 2 RELLONGE. 3 FASCISME. 4 XARCIA. 5 PASTICERIA. 6 LLONJA. 7 TENDUR. 8 VERT. 9 ORAGE. 10 GALFI. 11 JAGANT.
ENDEVINA: Naquera (persona que radique)